

REDACTIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an 20 cor.
Pe jumătate an 10 .
Pe 1 lună 2 .N-rii de Duminecă pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Cuvinte și argumente.

De Ioan Slavici.

I.

O jale adâncă te cuprinde, când îți dai seamă, cât de multe, de felurite și de mari sunt greutățile, pe care totdeauna le-au întâmpinat și le întâmpină și, azi, cei ce-și dau cu inimă curată silința de a-i îndruma pe oameni spre o pacinică viețuire împreună și ți-e par' că tot ai să-i dai dreptate lui Schopenhauer, care-l socotește pe om ființa rea din sine și bătaioasă.

Frate cu frate, fiu cu părinte, soț cu soție se învrăjesc și sunt în stare să se sfâșie, când interesele lor nu se potrivesc și înhăniți odată, sunt gata să jertfească interese mari, ca să-și scoată dreptatea în ceea ce privește adeseori interese de tot mici.

Cu atât mai ușor ajung să se învrăjbească oameni străini unul de altul, ba poate chiar deosebiți în ceea ce privește neamul, limba, legea, tradițiunile, obiceiurile și întregul fel de a vedea.

E deci firească necurmata sbuciumare, în care se află monarhia habsburgică și regatul ungar în deosebi, căci prea sunt multe și deosebite felurile de oameni, cari au să trăiască împreună și pretutindeni cei mai tari sunt porniți a asupra pe cei mai slabi, iar cei asupriți, resistând, sunt cuprinși mai curând ori mai târziu de repulsiune.

Nu poate cu toate acestea să fie nimic mai apropiat de mintea omenească, de cât gândul, că prin luptă pierd și cei tari, și cei slabi și că toți de o potrivă câștigă, dacă trăiesc în bună pace.

Nu mai puțin apropiat e de mintea omenească gândul, că această bună pace numai prin renunțarea de bunăvoie și prin stăpânire de sine se poate asigura.

Acela dar, care îi iubește pe oameni, în fiecare zi le zice: mulțumiți-vă cu puțin, renunțați la o parte din cele ce vi-se cuvin, și fiți stăpâni pe voi înși-vă.

Toată vrajba, în care se mistue puterile vii ale statului ungar, purcede din nesațul unei părți dintre cetățenii acestui regat, care vor să aibă mai mult, de cât ceea ce li-se cuvine și nu știu să renunțe, nu sunt în stare să se stăpânească pe sine. Greutatea cea mare a fost a-i face șă-și dea seamă, că trebuie neapărat să renunțe, că e în interesul lor să se stăpânească pe sine, că vor pierde mult, dacă nu vor da de bunăvoie puținul ce li-se cuvine altora.

După toate semnele ei și-au dat seamă despre aceasta și ar voi să renunțe; nu se poate înse ști, dacă vor fi ori nu în stare să săvârșească și fapta renunțării.

Aceasta atârnă și dela atitudinea Românilor din regatul ungar, și e cestiune de prudentă să ne dăm în mod academic samă despre rostul acestor Români în viața comună a patriei lor.

Ei trebuie să primească gândul, că sunt

și au să și rămâie cetățeni ai regatului ungar, că trăiesc și vor trăi împreună cu Maghiarii, cu Sașii, cu Sârbii, cu Șvabii și cu Slovacii, că cel mai de căpetenie interes al lor e conviețuirea pacinică și că acest mai de căpetenie interes al lor cere să nu jignească pe nimeni în interesele lui legitime.

Cel ce le voește binele are să le spună aceasta în fiecare zi și cu toată stăruința: noi Români care atât de mult ne-am luptat contra asupririi, nu am fi vrednici de lumina soarelui, dac'am voi vre-o dată să asuprim pe alții și am suferi în mijlocul nostru pe cei ce ni-ar împinge să le facem altora nedreptățile, de care atât de adeseori ne-am plâns.

Dacă primim cu toții gândul acesta ca regulă de viețuire, trebuie să ne ferim de tot ceea ce ar putea să ne ispitească a nedreptăți pe alții.

Acesta e singurul punct de plecare pentru stabilirea raporturilor dintre Români din regatul ungar și ceilalți concetățeni ai lor: datori sunt a se lupta cu toată hotărârea contra celor ce le fac nedreptate, dar izbânda nu li-se cuvine decât dacă se luptă cu aceeași hotărâre și contra celor ce-i împing pe dânșii spre nedreptate.

Aceia, care n'o înțeleg aceasta, ori nu sunt în stare să tragă cuvenitele învățături din el și să-și dea seamă despre menirea Românilor în mijlocul popoarelor din Orientul Europei, care toate sunt turbulente și lipsite de măsură.

Ceeace ne pune pe noi Români mai presus de toți vecinii noștri, e firea noastră cumpenită și iubirea noastră de ordine și de dreptate. Perzându-le aceste cădem, în rând cu ceilalți.

Balotagiul din Török-Kanizsa. Marți în 15 crt. se va da balotagiul în Török-Kanizsa între candidatul național sârb Dr. Brankó Illici și între candidatul maghiar — fără partid — Tallián Béla, sârb renegat, fost ministru de agricultură în cabinetul Tisza.

Lupta va fi foarte inversunată. Interesant e, că situațiunea este în mâna Românilor, fiind în cerc la vre-o 1100 voturi sârbești, 1100 voturi ungurești și 140 voturi românești din mica comună Beba-vechie. Fiind pe deoparte Sârbii compacți pe lângă candidatul național, pe de altă parte trebuind să socotim toate voturile ungurești și nemțești lui Tallián, cu toate că Tallián este și el unul din foștii vestiți trabanți, voturile românești vor fi determinătoare.

Iată de ce partidul Tallián, s'a aruncat cu toate mijloacele corupției asupra satului românesc Beba-vechie. Pentru a întări sufletele românești a fost Vinerea trecută trimis de deputații din Arad împedecați de împrejurări neatârnatore de voința lor de a merge dânșii, redactorul nostru responsabil dl Sever Bocu, în societatea candidatului Dr. Brankó Illici, și a deputaților sârbi Dr.

Musicki și Mrksits, urmași de un lung convoiu de trăsuri în Beba-vechie, unde li-s'a făcut o primire strălucită. Redactorul nostru i-a îmbărbătat și însuflețit într'un discurs de o oră și jumătate. E de nedescris entuziasmul ce s'a născut pe urma cuvintelor redactorului nostru. Terani, neveste, copii plângeau căci în satul lor stingher a răsunat acum întâia oră cuvântul deșteptării naționale.

Ca un vis dulce a fost pentru dânșii ziua aceasta și se rugau cu toții de redactorul nostru, să nu-i lase nici în ziua alegerii, căci spuneau dânșii lacrimând, n'avem pe nimeni, preotul și învățătorul s'au vândut și noi rătăcim în lipsa de conducători. Adevărul e că și preotul și învățătorul gr. or. s'au dovedit rândul trecut oameni slabi, mergând dânșii și ducând și pe Români în tabăra lui Tallián. Vom vedea ce vor face acum. Ne suspendăm judecata până mâine, în ziua alegerii, căci așteptăm îndreptarea până 'n clipa din urmă.

Redactorul nostru dl Sever Bocu, a plecat azi la amiază în cerc, pentru a conduce mâine pe Români din Beba-veche la locul alegerii. El duce cu sine și o scrisoare, iscălită de deputații naționali Nicolae Oncu, Dr. Ioan Suci și Dr. Stefan Pop către toți alegătorii din Beba-veche, prin care îi roagă în numele cauzei naționale, să-și dea votul cu toții pe candidatul clubului naționalist, Dr. Brankó Illici! Ne place și nouă a crede că frații noștri din Beba-vechie, nu ne vor face neamul de ocară. Dimpotrivă învingând acolo steagul național, ei se fac vrednici de stima Românilor de pretutindeni căci cinste își aduc întâiu lor, a doua oră Românilor de pretutindeni, cari privesc azi la dânșii și așteaptă dela ei bărbăție!

Vizita împăratului german la Viena este considerată de întreaga pressă austriacă ca o confirmare a alianței germano-austriace, și salută cu bucurie. Aceleași sentimente domniau și în Ungaria în privința acestei alianțe—până mai de curând. Doar un Ungur a fost acela, care a întemeiat alianța și Wilhelm II în diferite rânduri a fost sărbătorit ca amic al Ungurilor. Aceasta s'a schimbat acum dintr'odată. Se ivesc voci maghiare, cari declară alianța cu Germania ca un lucru fără valoare, iar pe Wilhelm îl consideră ca dușman al Ungurilor. Cauza acestei schimbări de front se explică prin bănuiala, neconfirmată de altmintrelea, că împăratul Wilhelm în timpul crizei s'ar fi arătat dușman al Ungurilor, influențând asupra Monarhului nostru în senzul de a nu acorda comanda maghiară.

«N. Fr. Pr.» relevând schimbarea de front a opiniei publice maghiare zice, că partidul independentist primind a formă guvernul, a dovedit că e în stare a-și impune restricțiile, ce trebuie să și-le impună ori ce opoziție, ajungând la guvern. Aceleași restricții și-le va impune de sigur și în politica externă și cu deosebire în aprecierea raporturilor cu Germania.

Omagii Carmen Sylvei. «L'Indépendance Roumaine» anunță, că mai mulți membri ai înaltei societății vieneze au decis ca drept semn al omagiilor lor pentru Carmen

Sylva, care ca regină și scriitoare își sărbătorizează jubileul de 40 ani, să-i prezinte o casetă artistică ciselată și de mare preț, conținând autografele celor mai de seamă bărbați literați din Austria. Același comitet al înaltei societăți va oferi o medalie comemorativă de aur și M. Sale regelui Carol I. Pe aversul acestei medalii va fi gravat regele Carol înconjurat de un grup de țărani români, iar pe revers va fi gravată coroana României și inscripția: «Fortifer, fideliter, feliciter»... O delegație condusă de d-nul Lindheim, consulul României la Viena, va duce aceste cadouri la București.

Kossuth în București. Ziarele bucureștene anunță că la comisariatul expoziției naționale române a sosit o adresă dela ministrul de comunicație Kossuth Ferencz, prin care el anunță că va asista la deschiderea expoziției românești.

Știrea aceasta desigur va face mare senzație.

Din parte-ne vom fi veseli dacă ministrul Kossuth, cu suită cât mai mare, va vizita expoziția din București. Să cunoască frunțașii maghiari nu numai din ziare, ci din văzute, frumosul regat al fraților noștri!

Strugurii acri! După-ce dela alegeri încoaci presa kossuthistă a vestit într-una că Barabás va fi și trebuie să fie v.-president al Dietei (leafa 16.000 coroane!) acum Barabás vine și zice că nu vrea să ajungă în acel scaun. Spune însă că de ce: fiind că president tot Justh va fi iar vice-presidenții — două — le reclamă constituționalii și poporalii, căror dacă nu li s'ar da aceste locuri, s'ar sparge coaliția!

Un ziar kossuthist văzând că pentru Barabás strugurii-s acri, emite ideea a se propune în Dietă ca viceprezidenții să nu primească onorar, atunci de sigur nici constituționalii nici poporalii n'ar mai face chestie de cabinet din cele două viceprezidenții?

Da! Dar atunci ce i-ar folosi lui Barabás s'ajungă viceprezident?

Tot ziarele kossuthiste scriu că guvernul, recunoscând meritele ce le are Barabás, care a inițiat pacea între partide și Coroană, caută mijlocul cum să distingă pe Barabás fără a-i atinge — modestia.

Nu cumva se gândește Wekerle și Andrassy să-l împace pe Barabás cu vre-o decorație?

Atunci mai bine un directorat la vre-o bancă oare-care... Altfel, cu decorația într'adevăr o să-i atingă — modestia!

Acuzări nedrepte!

(*) Barbariile electorale, săvârșite cu atâta cruzime îndeosebi în cercurile românești, sunt o dovadă despre dragostea de naționalități alui Kossuth. Cu toate acestea însă, mai ales dela alegeri încoaci, «Az Ujság», ziarul lui Tisza István, aproape zilnic acuză guvernul că «pactează» — vezi Doamne — cu naționalitățile! Dacă nu pe față, apoi în ascuns... Și, în genere, îl acuză că «a lăsat să fie știrbit caracterul unitar maghiar al reprezentanței țării».

Iată cum își începe «Az Ujság» dela 12 Mai răvașul:

«Este ori nu adevărat că s'a știrbit caracterul unitar maghiar al reprezentanței

poporului? Da. E de dorit asta pentru ideea de stat maghiar?

Nu. Bună e deci direcția politică, direcție care prin simpla sa arătare a dat acest rezultat? Nu, de loc! E națională politica aceasta care a inaugurat împărțirea Ungariei după fracțiuni naționaliste, și apoi după teritor naționalist? Da, zic ei, politica asta e națională, pentru că ei o fac.

Noi însă zicem: politica asta a coaliției nu este națională, ci naționalistă și ca atare forțarea ei nu însemnează progres național ci întărirea naționalităților... Băgare de seamă, patrioților domni, naționalitățile în aceste alegeri și-au început numai cuceririle, dar nu li-au terminat».

De sigur.

De cât, întrebăm: oare guvernul ni-a ajutat să ajungă naționaliștii în Dietă?

Oare nu pe temeiul legilor au ajuns naționaliștii să aibă mandate? Și ce vrea reacționarul Tisza: ca guvernul să fi desființat aceste legi? Dar nici vreme n-a avut să facă asta. În schimb însă, certificăm noi, cei competenți, că guvernul a făcut tot posibilul pentru a ne împiedeca să intrăm în Dietă. Atâtea vieți românești stinse de gloanțele jandarmilor nu numai îl pun pe guvern la adăpost de ori ce bănuială, că a pactat cu naționalitățile, ci din potrivă: că are toate meritele pentruca naționaliștii să-i fie cei mai înverșunați dușmani.

Nu ne miră de altfel acuzările ziarului tiszaișt: asta-i metodă veche, e arma obișnuită a opoziției! Treizeci și atâția de ani ce au făcut oare și kossuthiștii?

N'au acuzat oare încontinuu până și pe zdrobitorul de naționalități Tisza că pactează cu naționalitățile în detrimentul «nației» maghiare?! Ba da. Ei bine: Dumnezeu l-a cruțat pe Tisza bătrânul să trăiască și să vadă pe Polonyi ministru. E de înțeles însă ca Tisza și ai săi să lupte acum cu aceleași arme împotriva kossuthiștilor... Deocamdată îi acuză că pactează numai cu naționalitățile! Ca mâne vom ceti că s'au vândut și Vienei!

Mai ales în politică, lucrurile se repetă.

Situația politică.

Budapesta, 13 Mai.

Nemulțumirea din sinul partidului kossuthist.

Unii membri mai tineri ai partidului acestuia sunt nemulțumiți cu împărțirea pradei. Ei se plâng, că partidul lor, cel mai mare a primit mai puțin. Intradevăr, partidul andrassyist a luat cele mai multe din posturile principale ale ministeriilor, kossuthiștii cer acuma pe sama lor nu numai postul de președinte, dar și un post de vicepreședinte al camerei.

Deputatul kossuthist Mezössy Béla publică chiar în foaia oficială a partidului, că kossuthiștii nu sunt dispuși de a suferi o dispoziție atât de mare în împărțirea funcțiilor.

Nemulțumirea lor se îndreaptă mai cu seamă în contra lui Andrassy, care a monopolizat toate funcțiile mari pe seama partidului său. Așteptăm să vedem felul cum vor izbucni acestea nemulțumiri.

Ministrul președinte Wekerle la Viena.

Eri Wekerle a fost primit în audiență la M. Sa. El a făcut un raport amănunțit M. Sale asupra situației politice și asupra chestiunilor la ordinea zilei. Deschiderea sârbătorească a par-

lamentului se va face în 22 Mai în castelul din Ofen (Buda). Propunerea guvernului de a se deschide parlamentul în palatul legislaturii a căzut.

Kossuthiștii vor merge deci în sunetele imnului «Goterhalte» la deschidere.

Delegațiunile se vor deschide în 12 Iunie la Viena.

Croații.

Am amintit de marea păcăleală a coaliției cu aliații lor croați.

În clipa dintâiu căderea vechiului partid național croat, partidul maghiarilor corupți și clicaiși, a pricinuit mare bucurie între unguri. Acum ei văd adevărata însemnătate a acestei schimbări. Ea nu le-a adus noi prietini, ci dimpotrivă noi dușmani. Căci noile partide, mai ales partidul zis al lui Starevici, reprezintă într'adevăr dorințele și aspirațiile poporului Croat: anexarea Dalmației la Croația, a portului Fiume și deplina independență a Croației de Ungaria. Eri a fost în audiență la Kossuth mai mulți croați dornici de căpătueli, în frunte cu cunoscutul ziarist maghiaron Supilo. Ei caută să înlăture cumva pe adevărații naționaliști croați dela putere, încercând să înciripeze o alianță a elementelor supuse ungurilor. Oricare va fi rezultatul, el nu poate să zădărnicească învingerea definitivă a ideii naționale croate.

D'ALE ALEGERILOR.

Cine dintre Români n'a votat cu noi la Sasșebeș? Stimate domnule redactor!

Având fericirea de a participa și eu la alegerea de deputat la Sasșebeș am avut ocasiunea a admira dragostea de neam, simțul de ordine și disciplină și mai presus de toate *cinsiea* cu care au luptat Românii din acest cerc, pentru a duce la isbândă steagul național.

Am avut ocaziunea de a mă încălzi și eu la focul sacru al însuflețirii de care au fost cuprinși acești bravi Români, cari dimpreună cu preoții, învățătorii, notarii și toți amployații de naționalitate română s'au prezentat la urnă și și-au dat votul lor pentru dl *Dr. L. Leményi* candidatul partidului național român.

Dar bine zice proverbul, că: *nici o pădure fără uscături!* În mijlocul însuflețirii generale aflatus'au și aici 4 indivizi uitați de sine și poate și de Dumnezeu, cari pe lângă toate că au fost rugați în repețite rânduri și odată chiar și din partea unei comisii, nu s'au rușinat a rămânea de parte și a se abține dela vot.

Purtarea lor nedeamnă și rușinoasă merită a fi înfierată din partea tuturor. Și fiindcă în nici o foaie și în nici un raport nu le-am cetit numele, îmi țin de datorință românească de a-i da în publicitate pe acești desbrăcați de sentimentul național, ca să-i cunoască toată suflarea românească și să-i încunjure, ca pe niște leproși.

Numele lor e: *Ioan Drăgan* notar public reg. în Sasșebeș, dr. *Ioan Telekes* medic, *Ioan Santeiu*, tutor orfanal, și *Aurel Onițiu*, comersant. Acest din urmă la rugarea Ungurilor și Sașilor, ca să vină la urnă și să voteze cu Românii, nu cumva să i-se întâmple ceva, s'a și prezentat și a zis, că votează numai de silă cu Românii, de oarece aceștia l'ar fi amenințat că-l omoară!

Se înțelege, că această insinuare, cu care acest domn a voit să se lingușiască înaintea contrariilor noștri, e cu totul nebasată!

Un călător.

Alegerea de deput în cercul electoral Ceica (cottonul Bihor). E cunoscută înfrângerea partidului național cu ocaziunea alegerilor în Comitatul Bihor, și aceasta dă ansă la fel și fel de combinațiuni, pentru că fiecare ar voi să dovedească, că toți și toate sunt cauza, numai dânsul nu.

Dar ca să nu invinuiam pe cei morți, să nu aruncăm răspundabilitatea asupra celor ce au proclamat pasivitatea — precum le place a o face cei mai mulți — deoarece și cauza, că pasivitatea nu și-a ajuns rezultatul țintit sunt conducătorii poporului, (dovadă V. Cartiș, proprietar și comuna sa, care s'a ținut strâns de pasivitate, iar azi e cel mai însuflețit activist cu comuna sa Rogozul dimpreună), apoi să nu invinuiam poporul blând din fire, deoarece, dacă acesta e condus pe căi răcitate, dacă e slab de caracter — după cum zic unii — dacă nu are încredere în conducătorii lor, și la aceasta numai conducătorii sunt vina, deoarece pentru interesele lor proprii l'au vândut când unui când altui partid, promițând poporului drepturi preste drepturi și ușurări preste ușurări.

Acum poporul a aflat că nici drepturi, nici ușurări, deci merge și el unde capătă mai mult. De idea națională nici vorbă, pentru că domniile conducători cu aceasta nu ajung la câștig personal, cu binele obștesc nu-și sparg capul.

Deci luând aceste în considerare vedem, că nu trecutul nici poporul, ci înșiși conducătorii sunt cauza slăbiciunilor din prezent.

Toate acestea le-am experiat mai îndeosebi și mai profund de pe timpul sărbătorilor sf. Paști, până după alegeri și mai vârtos în cercul electoral Ceica.

Mercuri după Paști s'a întâmplat candidarea din partea comitetului partidului național din cercul Ceica aflând de cel mai apt și mai cunoscut bărbat pentru acest cerc pe dl Nicolae Zigre, și fiind timpul scurt, momentan s'au făcut și dispozițiunile de lipsă pentru a duce la sfârșit bun planul alegerii.

S'a început turneul pentru vorbirea de program, cutrierarea comunelor pentru a consulta și a face cunoscut poporului programul național și a' pregăti la atacurile la care eram pregătiți din partea administrației și a contrariilor.

Prezentarea candidatului prin comune și desfășurarea steagului național a produs în toate locurile o însuflețire mare și din partea poporului s'au făcut promisiuni solemne că fiind sătui de sistemul corupțiunilor de până aci, vor ține la candidatul neamului românesc. Aceste simptoame ne-au îndreptățit a spera o izbândă sigură.

Puțini erau nedumeriți, dar mai speram la activitatea și lumina din partea preoților și învățătorilor, dar ce să vezi, cea mai dintâiu și mai mare pedecă am găsit-o în preoți și învățători! (Onoare și laudă luptătorilor vrednici.)

Eu de altcum cunoșteam preoțimea din Bihor de cea mai înflăcărată și mai cu autoritate, deoarece alegerile sinodali (de unde nu cred să capete bani) le fac mai unanime din interes național!

Oare acum ce i-a îndemnat să lucreze contra steagului național. (Nu știm ce ar fi alta decât banii).

Iată exemplarele mai marcante dintre aceia conducători ai poporului, cari nu numai că n'au făcut nimic în interesul cauzei naționale, ba au lucrat chiar în contră.

Învățătorul Ivantie Popovici din Popmezeu pe timpul alegerilor era cu steagul unui candidat 48-ist pe edificiul școlii, ear portretul din chilie era înfrumusețat cu penele celui alt 48-ist, și conform insigniilor ținea prelegere cu poporul înaintea școlii.

Ioan Popu a fost cu candidatul 48-ist la corțeșit. Acești doi bărbați conduc două comune spre lumină!

Pentru ispășirea sufletului numitul învățător la alegere a venit în tabăra noastră (mai bine ar fi rămas acasă fără turmă) pe preot nu l'am văzut și nici n'a fost, dar fără turmă nici nu l'am dorit.

Preotul din Popmezeu Aurel Catone, vre-o două săptămâni continuu a lucrat și corțeșit cu candidatul 48-ist. I-ar putea fi rușine ca preot să dimite într'atâta.

Preotul P. Botiș din Gurbesci l'au întrebă pe dl candidat Nicolae Zigre, că are bani, căci din contră nu va învinge, apoi puțin aldă-

maș. De altcum I. Botiș, preotul și I. Buda învățătorul din Gurbesci ne-au sedus primadata pe noi, apoi s'au vândut cu toți alegătorii ambilor candidați contrari.

Că ce lumină răspândește părintele Corbuț din Ceica, care nici n'a votat cu candidatul național, iar poporul a votat cu contrarul, ilustrează de ajuns manuscriptul fiului său, Augustin plin de sentiment național câștigat dela tată-său! Că acest fiu de preot cât a făcut contra noastră ar fi greu de descris *)!

Ce să zic despre I. Moga învățătorul din Dobrești? Acesta a gătat ușor cu răspunsul la ori ce întrebare din partea noastră, că el mai întâi caută interesul local (de sigur al buzunarului său) despre acesta, e constatat cu date pozitive, că a primit sume considerabile dela ambii candidați contrari.

În aceasta cumpănă cade și preotul Dimitrie Oprea din Presaca. Purtarea acestor doi e sub toată critica.

Dar e mult murdară și purtarea preotului Teodor Popovici din Hidișelul-superior, care în butul tuturor celor promise și deși s'a angajat și a primit bani pentru transferarea alegătorilor partidului nostru totuși în ziua alegerii dânsul cu toți alegătorii în frunte a intrat în tabăra contrară, iar la votare el ca să-și spele rușinea cu alți 3 câtră dânsul a votat pentru candidatul național iar ceilalți peste 70 alegători au votat cu Korda.

Ca publicul românesc să-și poată face judecată dreaptă asupra oamenilor după faptele lor trebuie să înșir în pomelnicul acesta și pe preoții: Ioan Pinter din Remete, om tinăr dela care cu drept așteptăm zel și interesare pentru cauza națională și pe preotul Georgiu Jerac din Cosdieni, a căror activitate s'a manifestat numai într'aceea că au venit singuri la vot, iar din poporul incredințat conducerii lor, nici un suflet n'au adus pentru partidul național.

Preotul Timoteiu Foltuț deși cu fală a intrat sub steagul partidului nostru totuși pentru candidatul național abia a votat dânsul cu 5—6 alegători, toți ceilalți din comuna Feneriș precum și toți alegătorii din comuna Băgău au votat cu dânsul au votat pentru candidații contrari, — desigur nu din convingere, ci pentru că au fost cumpărați, ceeace au exprimat și alegătorii unguri din Remete, declarând cu dispreț că au cumpărat voturile române ca pe dobitoace.

Preotul Terențiu Popescu din Soimuș-Petroasă, deși a fost angajat în special pentru partidul nostru nici nu s'a prezentat la alegere și preotul Nicolau Bogdan din M.-Lazuri tot asemenea activitate a dezvoltat.

După cum am amintit, poporul aproape din toate comunele cu ocaziunea vorbirei de program au primit pe candidatul lor național Nicolae Zigre cu cea mai mare însuflețire și ovații și promisiuni, că fără vr'un filer spese vor duce la izbândă steagul național; numai inteligența se codea și făcea întrebări, că avem bani, că din contră nu vom învinge. (S'au ținut de datina veche, de a pune pe buzunar vr'o câteva sute, cu cari vindeau sufletele turmei incredințate lor).

Astfel și-a împlinit datorința inteligența din cercul Ceica.

Neobosit au lucrat și cu toată abnegațiunea domnii:

Ioan Papp, protopop în Hollód; Ioan Comsia, medic în Sombășag; Vasile Cartiș, proprietar în Rogoz; Vasile Herlon, preot în Vintere; I. Sabău, preot în Saldabagiu din preună cu economul Arsenie Mangra; Vasile Papp, preot în Topa

*) Iată o scrisoare a lui:

Kedves Jegyző úr!

Telefonon kért nyomatvány megküldése mellett kérdem jegyző urat ki éljen? Mindenesetre mi is. Nálunk azt a szót hallani hogy «Se tráiască Bandi nostru»!

A kortes czédulák között találtam ezen egazán nagyra becsült képet melyet kedves jegyző urnak melegen ajánlom.

Önagysága s a kis Valérka kezeit csokolva maradok

teljes tisztelettel

Corbutiu Agoston,

mint a »Tulipánok« hőkortese.

de sus; Victor Ternovan, preot în Cehei; Terențiu Moga, preot și G. Costin, econom în Vărășeni; Vasile Fărucț, preot în Lupoia; George Paul, inv. în M.-Lazuri și Vasile Bica, proprietar precum și preotul Ștefan F. Todor și harnicar învățător Pantelie Bugariu din Tășad. Deosebită laudă merită pentru activitatea încordată dl Dr. Georgiu Popescu avocat în Ceica.

Cei neamintiți aici nu știm cât și cu ce arme au lucrat în contra steagului. Adevăr e, că puterile nu și le-au încordat spre a ne folosi, mai verosimil, că și ei sunt juda în ascuns.

Îndată ce candidatul național și-a început turneul prin comune, faimosul protopretore Francisc Szöllössi, — care de când e în fruntea aceluia cerc, a făcut alegerile de deputat tot după dorința inimei sale — cu candidatul oficios Korda Andor într'o suită a și început opera mișlească, coruperea, amenințările, folosindu-se de toată forța. Înainte de toate a chemat la sine pe toți notarii, dându-le aspre îndrumări pentru a-i asigura de atâtea voturi, de câte are lipsă pentru reușita prietenului său Korda, ba și afară de cercul său încă l'a acompaniat pe amicul său Korda, ca să poată corțeși, cutreerând și comunele ce aparțin cercului central al Orăzii-mari.

Terorismul pus la cale a fost fără margini: în zilele din urmă toată administrația s'a pus la luptă contra noastră și mai mulți contra lor și a fiilor lor de oarece mai mulți notari sunt români; dintre cari, afară de Aurel Popescu, notarul din M.-Lazuri, — care s'a purtat foarte cinstit, — unul pe altul se întreceau în săvârșirea mișeliilor; cumpărând în ascuns voturile, cutreerând comunele chiar și noaptea.

Aceasta o adeverește mai eclatant comuna vrednică de laudă Rogozul, care în frunte cu V. Cartiș și judele comunal de acolo, banii lui Iuda trimiși de notarul Aurel Popa i-a trimis îndărpt cu întrebarea — foarte bine găsită — că oare ce voește dl notar cu banii acestia?

Pe lângă terorismul dezvoltat au mai obvenit și casul produs de puterea guvernului, că trenul separat, care l-am comandat pe lângă depunerea taxei prescise dela B. Ujlak până la Ceica pentru alegătorii din acele părți în ora ultimă, adevărată secretă ni-s'a denegat. Și așa în ultima oră a trebuit să cutreerăm comunele și să avizăm alegătorii, ca ei însăși să se îngrijească să poată veni.

Toate acestea — deși fapte criminale — ar fi de trecut ca vederea, pe lângă cele întâmplate în ziua alegerii în Ceica.

Dl candidat Nicolae Zigre pentru alegătorii dinspre Dobrești a avut tren separat cu care au sosit circa 4—500 alegători conduși de tinărul Dr. Aurel Zigre și alți tineri, aceasta grupă frumoasă deja la început părea a asigura izbândă și potența însuflețirea nu numai a conducătorilor dar și a poporului. Văzând aceasta faimosul protopretor a esoperat deținerea tinărului Dr. Aurel Zigre iar celorlalți aranjeri le-a interzis a eși din tabără, luând la baionete orice mișcare în tabăra noastră, la ce toate voturile ce au mai sosit după aceea au fost conduse prin patrole de jandarmi, și corțeși oficioși cu putere în tabăra candidatului Korda.

Dar nici aceasta n'a fost destul: dl protopretore a intrat în tabăra noastră simulând ținerea ordinii și dinaintea ușei locuinței sale a luat pe din dărpt o grupă de votați — comuna Dumbrăvița întreagă — și a poruncit să între în curte de unde cugetăm numai verosimil i-a petrecut în tabăra candidatului oficios.

Președintele alegerii Dr. George Örley cugeți, că s'ar fi simțit vătămat să-l țină cineva mai legal și mai laș în conducerea ilegalităților, decât amintitul protopretore. Acesta evident a pus la cale toate mijloacele pentru reușita candidatului Korda; a permis insignii de aranjeri partidului contrar, iar din partea noastră nici unul n'a putut să primească vre-o insignie, prin care să fi fost îndreptățit a umbla liber, au permis corțeșilor candidatului contrar ca să stea în sala de votare făcând presiune asupra votaților, pe d-nii Dr. Ioan Comșa și Ioan Popp bărbații de încredere a domnului candidat Nicolau Zigre pentru că au cerut observarea dispozițiunilor legii față de unii ce influențau pe alegători în sala de votare — unde n'ar fi avut loc de altcum — i-a alungat

afară. Ca să tulbure liniștea în tabăra noastră și pentru ca să se resfire și voturile câte ne-au mai rămas, a ordonat ca să atace tabăra cu husari.

Câte alte lucruri s'au mai întâmplat ar fi greu de descris toate.

Ne mângâie faptul că au fost vre-o 500—600 voturi, pe cari nu le-a putut nici înfrica cu forța nici cumpăra cu banii. Fie-le spre laudă! Și de aici am văzut că mulți țărani de-ai noștri au caracter mai firm, o voință mai tare, o pricepere mai bună, o credință și iubire de neam mai ferbinte și o încredere mai vie de o viață mai bună pentru poporul nostru, decât inteligența, adecă conducătorii lor, cari ca să poată pune ceva la buzunar înșală poporul cu tot felul de minciuni.

Dl învățător din Dobrești Ioan Moga pentru bani pactează și cu Korda și cu Zigrea, iar de partid național n'a voit să știe, de oarece știa că n'avem bani de sămănat și ne-a declarat formal, că el e aderent al partidului de «*interes local*».

Așa cred, că și ceilalți Domni, cari ne-au onorat tabăra numai cu prezența lor fără vre-un singur vot precum și cei rămași acasă, au fost aderenți ai acestui partid.

Cu altă ocaziune am dori să cunoaștem pe Juda pe față, să nu simulăm pe credinciosul părsit și obosit în activitate zădarnică!

Cu deosebire mă adresez d-lor preoți, cari sunt conducătorii poporului, că dacă la alegeri sinodale știu face alegeri mai unanime după placul lor, arate-și influența și autoritatea aici unde interesul comun e mai ponderos și lupta e față de străini, cari ne răpesc drepturile ce le mai avem și-și câștigă drepturi lor înșiși pe voturile țărănilor români. Grijii, conducătorilor de turmă, pentru că poporul nu știe ce face azi și mai târziu d-voastră veți purta responsabilitatea pentru că nu l-ați luminat în destul, și nu l-ați condus cu credință conform dorinței ce aveți.

Oradea-mare la 10 Maiu 1906.

Un participant la alegere.

NOUTĂȚI.

ARAD, 14 Mai 1906.

— **Expoziția din București și pasaportul ungar.** În ședința dela 9 Mai a comitetului administrativ al comitatului Sibiiu, dl Parteniu Cosma a interpellat pe vicespanul în cesiunea ordinului ministrului de interne privitor la sistarea pasaportului pentru cetățenii ungari, cari vor cerceta expoziția generală română. După ce a cetit cuno-

scutul ordin ministerial, dl Cosma întreabă pe vicespan, că numai dela sine, după priceperea sa a dat circulara prin care publicând ordinul ministerial îl interpretează așa, că pentru a putea trece granița în România, totuși cetățenii unguri au să-și procure sau pasaport sau certificat de graniță, sau pe baza vre-unei interpretări primită dela ministerul de interne?

Vicespanul a răspuns, că interpretarea cuprinsă în circulara sa nu se bazează pe vre-o informațiune primită dela ministru. Ulterior însă a cerut dela ministru o interpretare exactă a ordinului său, dar până acuma n'a primit nici un răspuns. Dacă răspunsul ce-l va primi nu va fi identic cu vederile sale publicate deja, imediat va face corectură.

Interpelantul declară, că a dat cu socoteala că așa va sta lucrul, pentru că nu putea presupune despre ministru, ca într'o afacere internațională să se joace cu cuvintele. Reprobă circulara vicespanului, zicând, că dacă i-s'a părut obscur ordinul ministrului, trebuia să ceară lămuriri înainte de a-l publica, ori să-l fi publicat fără comentariu. De aceeași părere au fost și ceilalți membrii.

Și din partea dlui vicespan al comitatului Brașov s'a adresat înțrebarea la ministru, cum să se interpreteze ordinul contelui Andrassy. Dar nici aici n'a sosit răspuns. Idata ce va sosi, vom fi încunoștințați.

— **Deputații sași în partidul constituțional.** Una din foile maghiare aduce știrea că față cu hotărârea deputaților naționali români, slovaci și sârbi de a se grupa în partid separat, deputații sași au declarat deja, că ei nu vor putea să intre într'o astfel de formațiune de partid. Asupra acestei cesiuni, zice foaia amintită, se va aduce deciziune definitivă într'o conferință ce se va ține în Sibiiu, în care se va enunța tot odată intrarea deputaților sași în partidul constituțional.

— **Nebunia unui maghiar.** Se anunță din Londra că pe bordul vaporului Columbia, un maghiar înnebunind subit, a tras 30 de focuri de revolver. Din vociferările lui nu s'a putut înțelege nimic, de oare ce nimeni nu pricepea ungurește. Se presupune însă din repetata pronunțare a numelui Kossuth, că ungarul a înnebunit de bucurie din cauza victoriei 48-tiștilor.

— **Deputați evrei.** La ultimele alegeri în Ungaria au fost aleși 19 deputați evrei. Cei mai mulți din aceștia sunt în partidul independist (14). Eată numele lor: Bakonyi Samu, Kelemen Samu, Barta Ferencz (ales la Beiuș față cu un candidat român), Farkasházi Zsigmond (și acesta ales în cercul românesc Aleșd, față cu un candidat român), Hédervari Lehei, Fried Lajos Hajdu Fri-

gyes, Lányi Mór, Ság Manó, Nagy S. și Hirtenstein Lajos. În partidul constituțional este Markbreit Gyula. Partidul democrat are pe Vázsonyi Vilmos, Leitner și Brody, iar partidul socialist reformat pe Mezöfi Vilmos. Jupânul Sándor Pál e în afară de partide.

— **Un succes pentru Românii macedoneni.** «Conservatorul» din București scrie: Dl Al. Lahovary, fostul ministru plenipotențiar al României la Constantinopole, a reputat în ultimul moment, înainte de plecarea dsale la noul post dela Viena, un nou succes pentru frații noștri din Macedonia. Într'adevăr dl Al. Lahovary a obținut dela guvernul otoman numirea dlui Scodreanu, farmacist și unul din notabilii români din Bitolia, în demnitatea de membru în consiliul administrativ al vilaetului Monastir. Acest succes al dlui Lahovary a făcut o excelentă impresie în cercurile macedonene, dl Scodreanu fiind primul român numit într'o asemenea demnitate.

— **Hymen.** Dșoara Aurelia Filip și dl Victor Faur, teolog absolut, s'a încredințat.

Felicitările noastre!

— **Adoratorii soarelui.** În Palermo (Sicilia) era o familie care adora Soarele (zeul Apollo). Bigotismul i-a adus până la nebunie și pe rând membrii acestei familii au început a se sinucide.

Întâiu s'a sinucis mama, apoi fiica cea mare în urmă cea mică.

Acum a rămas numai un singur băiat din această familie care și el dă semne de nebunie.

— **O statistică electorală.** La alegerile pentru Camera franceză au participat în toată Franța 8.900.000 alegători adecă cu 900.000 alegători mai mulți de cât în alegerile dela 1901.

Aceste 8.900.000 voturi au fost astfel repartizate:

Radicalii și radicalii socialiști au obținut 3.100.000 voturi;

Stânga republicană 850 de mii voturi;

Socialiștii independenți 160.000 voturi;

Socialiștii uniți 960.000 voturi;

Republicanii moderați sau progresiști 1.170.000 voturi;

Candidații acțiunii liberrale 1.240.000 voturi;

Conservatori 900.000 și

Naționaliștii 380.009 voturi.

Față de cifrele din 1902, radicalii și radicalii socialiști au câștigat 350.000 voturi, dreapta 400.000 voturi iar progresiștii au pierdut 270.000 voturi.

— **La expoziția din București** s'a trimis o colecție prea frumoasă de produse ale industriei casnice din Săcele în trei lăzi mari. A-

Alexandru Liuba.

Am anunțat și noi, că zilele trecute a încetat din viață tinărul sculptor Alexandru Liuba, fiul învățătorului din Maidan. O dramă sfâșietoare: după ce învățase opt ani la München, ajunge în București, unde luptă cu mizerii și ajunge în cele din urmă bolnav într'un spital; aici și-a dat sufletul.

Cu acest prilej «Viața Literară» a publicat următorul înduioșător articol:

...Și ori cât încerc să-mi dau gândurilor o altă îndrumare, e în zadar. Crâmpete de imagini mă năpădesc și recheamă mereu șirul întreg al întâmplării, pururea banale în totalitatea vieții omenești, și pururea adânc zguduitoare într'un colțșor anume al acestei vieți.

Pe fiecare secundă o pereche de ochi se închid în lumea aceasta spre a nu se mai deschide în veci aici. O știm, o spunem cu toții și trecem mai departe, ca și când în constatarea fatalității s'ar putea cuprinde o consolare. Dar când ai cunoscut acei ochi, i-ai văzut plini de flacăra tainică a vieții și i-ai văzut apoi învăluiți în ceața luptei din urmă, a luptei zadarnice spre lumina ce nu se va mai reaprinde pentru ei, și i-ai văzut stinși pentru totdeauna sub pleoapele ce nu mai însemnează mai mult decât o frunză uscată căzută pe jos,—silă să-ți faci sufletului și tot te răzbește neîmpăcarea cu o asemenea fatalitate.

...Il cunoscusem de puțină vreme pe tinărul artist venit aci cu iluziile cari sunt averea cea

mai prețioasă, și adesea vai! singura avere, avere sufletească, a talentelor. Decepțiunile îl pândeau și începuseră să-l amărăscă,—dar nu, nu s'ar fi dat el biruit; în sufletul lui blând era putere, în inima lui curată, în care dragostea de artă nu lasă loc decât acelor simțiri, sublime în naivitatea lor, ce nu persistă să trăiască, vecinic tinerește, decât în inimi de artiști adevărați, era bogăție; și cu puterea și cu bogăția aceasta înarmat, viața dacă nu-i întindea poate flori pe cari să calce, nu i-ar fi putut refuza mulțumirile ce asemenea suflete și asemenea inimi știu să găsească totdeauna din belșug în sine-și.

Dar iată-l răpus de boală pe patul de spital. Iată în jurul lui prietini palizi, tremurând de amenințarea năpraznică. Departe inimi iubitoare, inimi de părinți, de surori, bat liniștite, nebănuitoare de trăznetul ce se pregătește să le înclășteze în durerea cea mai grozavă ce poate să sdrobească sârmana noastră ființă omenească... Și în vremea asta artistul, cu ochii împăienjeniți ce nu mai văd în afară, în scânteia de viață ce mai e într'ânsul își vede visul bietelor lui iluzii întrupându-se... Buzele lui se mișcă în delirul din urmă:

— «Aicea lucrez eu» — șoptește. Și vedem și noi, printre lacrimi, ceea ce el vede, fericit poate în această clipă supremă, prin pâna visului gata să se stingă: atelierul larg, atelierul scaldat în lumină, întruparea operelor ce purtă în minte, planuirile lucrărilor viitoare...

— «Aicea lucrez eu»...

O ultimă licărire și feeria dispăre; perdeaua neagră, nemai pătrunsă, se lasă peste toate...

Nimica nu mai vede, nimica nu va mai vedea artistul...

Iar noi, în locul atelierului larg, atelierului scaldat în lumină, în care ne-ar fi fost atât de drag să-l vedem, cu ochii inspirați, cu mâna febrilă, întrupând din lutul inform imaginile evocate,—nu mai vedem decât șirul penibil al ceremoniilor dintre moarte și îngropăciune.

Catafalc, ciocli, car funebru, cununi și lutul groapei... Ce sunt acestea? Ce sunt acestea pentru noi, ce sunt pentru inima frântă de mamă, de părinte?... Alături câțiva copilași se joacă, sglobii, cu zmeul, nepăsători de durerea imenză ce trece pe lângă dâștii...

Și ne întorcem acasă, și ne trecem mâinile reci pe fruntea înfierbântată... A fost așa? a trebuit să fie așa?..

...Stau și mă uit la ușă, și par'că m'aștept să-l văd intrând ca altădată, zâmbind și liniștindu-mă:—Eu sunt sănătos, eu sunt tare ca fierul...

Nu, în zadar, nu înțeleg nimic. Imi plec fruntea și nu mă pot gândi la altceva, și nu mai pot zice altceva: nu, nu înțeleg nimic.

Ion Gorun.

Un sfat pe zi.

Nu face din durerea altuia, veselia ta.

*

Carierea faptelor tale începe în familie: primul prilej de a practica virtutea este casa părintească.

ceastă colecție a fost adunată de părintele Romul Verzea din Satulung și de doamna Verzea, și e compusă din perdele, macaturi, draperii, pânzături, broderii, marame de borangic, strae, șoale, costume originale și alte lucruri de mână în valoare de circa 5000 coroane. Afară de acestea s'a mai trimis un epitaf artistic de peste 200 ani dela biserica sf. Archangeli din Satulung și o cruce veche de argint, valoarea epitafului se prețuește la vr'o 4000 coroane. Tot din Săcele se trimit mai multe fotografii artistice, reprezentând un războiu săcelenesc, biserica sf. Archangeli, altarul, un grup de costume vechi, grup de fete, feciori, bătrâni, tineri, femei.

— Ceea-ce este mai interesant, este faptul, că comisarul general al expoziției dl dr. Istrati, care cu ocaziunea serbării junilor a fost la Brașov, Joi în săptămâna luminată a făcut o excursiune și la Săcele împreună cu soția sa, și a vizitat câteva case țăranești. Domnului comisar, care a fost oaspele părintelui Romul Verzea, atât de mult i-au plăcut țesăturile și lucrurile manuale ale Săcelenilor, încât a rugat pe părintele Verzea să-i adune draperii, perdele brodate, marame, cu cari dl comisar are de gând să împodobească loja reginei Elisabeta în arena expoziției. La câte-va zile după plecarea dlui Dr. Istrati, a și venit la Săcele un delegat al dsale, care a cum-părat din obiectele amintite cantitatea necesară cu prețul de 1117 coroane. (G. T.)

— **Din Fiume.** Ni-se scrie cu datul de 11 Mai: Eri a petrecut în Fiume dnul Colonel Dionisie de Aldea. S'a reîntors die Ragusa și a cercetat și Abbazia, iar cu acceleratul de azi dimineața s'a reîntors spre Seliștea-Sibiului.

— **Sărbarea societății «Transilvania».** «Transilvania» din București își va sărba a 39-a aniversare (3/15 Maiu 1867) în seara de 3 Maiu v. în sala Ateneului Român. Invitarea la aceasta sărbare este semnată de dl G. Missail ca președinte și D. Rațiu ca secretar. Cu aceasta ocaziune se va executa următorul program:

1. Imnul regal, cântat de corul elevilor școlii normale a societății pentru învățatura poporului român, sub conducerea d-lui măestru de muzică N. Bănulescu. 2. Cuvânt de deschidere, rostit de dl Missail, președintele societății. 3. Cerul limpede zimbăște, de Porumbescu, cor executat de elevii școlii normale a societății pentru învățatura poporului român. 4. Arcașul, de Vidu, executat de corul elevilor școlii normale a societății pentru învățatura poporului român, sub conducerea d-lui măestru de muzică N. Bănulescu. 5. Versuri, zise de dl Toneanu, artist, societar al Teatrului Național. 6. Potpouri naționale, executate cu vioara de elevii școlii societății pentru învățatura poporului român, sub conducerea dlui Fr. Reit. 7. A. Terschak: Concert, (Allegro, Cadensa), executat cu flautul de dl Romulus Millea, absolvent al conservatorului de muzică din Praga, acompaniat la pian de dl Liviu Tempea. 8. G. Coșbuc, versuri citite de autor. 9. Auzi valea, de Vidu, cor executat de elevii școlii normale a societății pentru învățatura poporului român. 10. Reflexiuni asupra istoriei Transilvaniei, conferință de dl N. Iorga, profesor universitar. 11. a) arie pastorală română, b) W. Popp: «La Traviata» (vals de concert) executate de dl R. Millea, acompaniat de dl L. Tempea. 12. «Deșteaptă-te Române», cântat de corul elevilor școlii normale a societății pentru învățatura poporului român sub conducerea d-lui măestru N. Bănulescu.

— **Situația la San-Francisco.** Situația la San-Francisco e aceeași ca în anul 1849. Nimeni nu știe cum va renaște orașul.

În viitor orașul va avea mai puțini locuitori de cât în trecut.

În oraș domnește o mare dezordine.

Se vorbește de sustragere de ajutoare cari so-sesc în trenuri întregi.

Mulți trăesc în belșug pe când alții mor de foame.

Cutremurul a dezvăluit și misterele chinezilor cari locuiau ca fiarele în viziuni. Acest cartier era cea mai mare curiozitate și cea mai sinistră parte de pe coasta Pacificului.

Funcționari din San-Francisco au încercat de mult să distrugă acest focar de mizerie și crime. Poliția știa că există un cartier chinezesc în care s'au comis cele mai mari grozăvii, că existau porți secrete cari duceau spre cartierul subteran; dar nu putea găsi material exact spre a dovedi faptul.

Târgul de sclave din Kanton (China) furniza mereu material proaspăt pentru orașul subteran. Așa numita Tog, societate secretă chineză, întreține un corp întreg de agenți secreți chinezi, cari urmăreau toate mișcările poliției și comunicau de urgență rapoartele lor. «Tongii» duceau un regim de teroare.

Chinezul care se plângea la autorități spre a cere ocrotirea veșei și averii sale era condamnat la moarte. «Tongii» îl urmăreau ori unde mergea.

Focul a descoperit misterele cartierului chinezesc. S'au găsit catacombe de 100 metri de adâncime, cu prăvălii, case de joc și de desfrâu.

Ori cine se cobora, făcea descoperiri interesante.

— **Ce face China?** Mută lume își pune astăzi întrebarea:

Ce face China? China aceia țară colosală, cu o populație imensă, așa de înrădăcinată în obiceiurile sale bătrânești, așa de dușmană ori căror încercări de reforme?

China se mișcă, se trezește în sfârșit, din ne-mai sfârșita-i adormire. Cu pași mari pășește în spre civilizație, în spre aceea civilizație care acum un secol i-se părea plină de crime și de grozăvii.

Femei și bărbați părăsesc fără părere de rău tradiții pentru a se conforma obiceiurilor europene.

Au dispărut piciorușele minuscule, sărmanele picioare torturate cu mii de mutilări, de altădată; femeile își lasă piciorul să se dezvoalte în libertate și se mândresc chiar, când au un picior bine legat.

Bărbații nu se mai gândesc la respectul pe care-l aveau părinții lor pentru costumul strămoșesc și-l părăsesc cu bucurie când e vorba să îmbrace hainele europene.

Imitația a pătruns printre ei cu o putere uriașă și aceia care, din cauza funcțiunilor pe care le ocupă, sunt siliți să mai păstreze încă costumele legendare, se simt aproape nenorociți.

Dorința călătoriilor, dorința de a vedea, de a învăța, de a părăsi pământul natal și a căpăta o nouă experiență, pătrunde cu repeziciune în spiritul fiilor Cerescului Imperiu.

Fetele chiar, acele fete așa de timide și de neștiutoare altădată, au început a întreprinde călătorii în jurul lumii.

Toate colegiile, instituțiile civile și militare din principalele provincii ale Chinei, și au astăzi uniforma, trimbițele, tobele și steagurile lor.

În această ordine de idei, voim să spunem că în ziua de 10 Ianuare curent, a avut loc la Canton un congres general, între elevii tuturor colegiilor din provincie.

Școlile au sosit, fiecare cu profesorii sei, în rând, militărește, cu trompetele și steagul în frunte.

S'au intonat cântece, s'au făcut diferite jocuri; apoi au urmat cursele și tragerile la țintă.

Juriul era compus din oficeri și din funcționarii ai biroului de instrucție publică.

Se dădură elevilor ca recompense: coroane și medalii.

La acest concurs au asistat și reprezentanții mai multor puteri europene; uimirea lor a fost foarte mare când au constatat cât de mult progres s'a făcut într'un timp relativ așa de scurt.

Din străinătate.

Rezultatul alegerilor din Franța.

În ziua de 6 Mai au avut loc alegerile generale pentru camera franceză. Bazate pe sufragiul universal, ele pot fi amintite într'adevăr expresia voinței țării. Rezultatul este următorul: Rezultate cunoscute 433. Balotagii 155. Cei 433 să împărțesc astfel: 165 de radicali și radicali-socialiști, 55 de republicani din stânga, 33 de socialiști uniți, 11 socialiști independenți, 56 de progresiști, 113 de membri ai opoziției de diferite nuanțe. Majoritatea blocului guvernamental este de aproape 100 de voturi.

CONCERTE, PETRECERI.

— Studențimea română din Cluj vă invită cu drag la petrecerea cu dans, ce o dau la 24 l. c.

n. (Ziua Înălțării Domnului), în sala «Hotelului Central». Inceputul la 8 ore seara.

Concertul dela Făget. (Luni seara a doua zi de Paști). Baș Făgetul din Bănat să putea lăsa — acum la sfintele sărbători — fără oțără (puțină) voie bună!

Doar de când există Făgetul, tot lăudat a fost; iacă acum cu deputăția or cam sfințit-o, dar și acolo *nu Făgetenii* sunt vina; ei au luptat luptă destul de pogană, dar cei din alte sate făcură rușinea cu jidanul Nemess! S'a lins însă și ei pe buze și am nădejde, că dacă cei din cerc vor face numai ceea ce fac Făgetenii — la alegerile de acum — izbânda e sigură! Dumnezeu să le ajute, că mă prea abătui dela obiect!

Să mă întorc dar să spun, că «voia bună» dela Făget, de astă dată a făcut-o corul vrednic de admirat din *Curte*, condus de un dibaciu dascăl: Ioan S. Caba! Corul are 105 membrii; a cântat atât de precis și cu atâta inimă, în cât atât noi, cât și străinii s'au mirat; e destul să să spun, că toate cântările din programul bine-aranjat s'au repetat; ba «Păc» de filomela Bănatului (Ioan Vidu) s'a cântat de cinci ori! Nu trebuie să laud; e destul să zic numai, că e pagubă, că uu poale merge acest cor la expoziția din România; acolo numai cinste ne-ar aduce nouă Românilor din Ungaria. «Dorul» cu solo de bariton cântat de artistul Iuliu Haschek din Rusia — a plăcut tuturor!

Multă plăcere a stârnit în public și prezența Doamnei Caba; dânsa în costum național alături de dregălașe coriste ne-a fermecat cu solo de mezzo-sopran la «Răsunetul Ardealului».

Concertul s'a încheiat cu cherovicul de Luocoschi; când am auzit acest cherovic mi-am adus aminte de vestitul cor din Rusia, corul lui Slavianski — gândeam, că acela cântă. Și să nu crează cineva, că cine știe ce advocați ori profesori compun conrul dela *Curte*. Ar fi ușor atunci a lăuda. Până la unul însă adecă: toți sunt țărani și țărance și afară de cinci, ceilalți o sută, toți sunt foștii elevi ai distinsului învățător — dirigintele corului Ioan Caba, cel cu «munca de fier».

Inteligența din Făget ne-a arătat, că nu e ca prin alte locuri, că îndată ce știu vorbi ungu-rește, fac pe «aristocratul» și li-e rușine a se prezentă la pretrecert românești. Au fost dar cu toții, toți domii și doamele cu coconițele din Făget și jur.

Cum s'ar și putea să lipsească baș doamna protoane și P. On. D. protopop S. Olariu? Apoi dl dr. O. Popescu cu dna, dr. I. Popovici cu dna, dr. Gaita, juristul Gârda «ăl vestit poet», în graiu bânățenesc, juristul Iclozan din Băsăști. Uitasem să spui dar aceea și așa să știe, unde nu e:

Titus Peștean

Cu Olariu Adrian

Acolo nu-i nici o treabă

Iar «de joc» — nici o ispravă!

Să înțelege, că fiind ei acolo, când s'a făcut ziua și petrecerea s'a gătat; *apoi lucru natural, că am avut dară și dans, adecă joc* — după concert măcar, că în invitări nu era pus; bag-seamă cineva a vrut să păcălească coconițele iubitoare de joc.

Mi-am notat ce am putut și anumele dșoarele: Emilia Barzu, care a fost regina petrecerii cum e zisa; Valeria Nicorescu, Victoria și Cornelia Făraș, dșoarele Oprin, E. Vuia și alte coconițe streine, cari să mă scuze, că n'am putut nici eu să le notez pe toate.

Dintre doamne au fost: Ana Olariu cu gentila-fiică (la joc n'au stat, fiind în doliu); Elizabeta dr. Popescu, Mărioara Glava, Ana S. Doborean, Mărioara Feneș, Lucreția Furdian, A. Ienuica, E. Lazar, M. Popovici, L. Cibian, Băian, Caba, E. Florescu, Eugenia Knapp, M. Iosif, S. Tăraș, E. Feneș, etc. etc.

Ne-a onorat cu prezența o mulțime de dșoare, dame și domni din societatea maghiară din loc, precum și pleiada de meseriași români în frunte cu harnicul măestru Alexandru Popescu — încă au fost la culmea chemării lor!

Nu-i lipsă să accentuez, fiecare poate aprecia și poate judeca însemnătatea astorfel de conveniri și petreceri și din alte puncte de vedere.

I. Furdian.

Partea literară.

Invățătorul și rolul său social.

De ISIDOR IEȘAN.

III.

O instrucțiune fără educațiune îl strică pe om, îl face pe om o ființă rafinată, nesățioasă, ba chiar bestială, sălbatică, în scurt o fiară inteligentă. Ca dovadă avem creștinul european, nesațios, nemulțumitor, ce umblă necontentit după prăzi prin Azia, Africa, America etc. și când oamenii de pe acolo nu se lasă a fi jăfuiți și prădați de avutul, de limba, de credința lor, atunci sunt ei pe loc declarați de barbari, ca astfel să aibă Europeanii, acest popor foarte cult și uman un tertip de a nimici. Acest popor creștin european, foarte bine învățat, dar foarte rău crescut, în aroganța și închipuirea sa atotcovârșitoare, să ducă la acele popoare corupțiunea lui sub titula de cultură, cosmopolizmul lui sub titula de umanitate dar în realitate de a nimici pânea și existența aceluia popor cu sila, cu mijloace drastice, cu lădă, cu ecrasit, cu tunuri, cu puști, cu «Dum-dum», ce explodează întrând în om etc. tot mijloace foarte umane, mai ales când acele popoare au din întâmplare pământuri și teritorii ce conțin auri, aur și diamante. (Vezi istoria Indienilor din India, a Chinezilor din China etc. etc.)

Natura umană fiind foarte complectă, variată, defectele cele mai mari se găsesc coalisând în om alături cu cele mai frumoase calități, întocmai cum într'un câmp cresc împreună plantele bune alături cu cele vătămătoare, și cultivătorul este silit, ca neîncetat să lucreze la stărpirea celor rele spre a favoriza creșterea celor bune. De aceea se impune ca încă de mic să fie omul supus la un regim de educațiune și de instrucțiune. Să înțelege de sine că cea de a doua este greu de făcut fără să premeargă cea dintâi, sau cel mult să se facă ambele în același timp. De aceea a zis Aristotele:

«E bine a se da omului mai întâi educațiune și numai după aceea instrucțiune, căci instrucțiunea fără educațiune face din om o ființă periculoasă binelui social». Vorbele filozofului grec antic sunt prea adevărate, și din ele rezultă, că mult mai ușor se face instrucțiunea de cât educațiunea cuiva. Educațiunea privind partea morală a omului, iar instrucțiunea partea intelectuală, omul găsește mai mult folos, și chiar un lucru cu mult mai ușor pentru sine, de a-și cultiva pe aceasta, decât pe cea dintâi care este de un caracter altr uist. De aici să explică de ce cea mai mare parte din învățătorimea noastră se ocupă cu atâta predilecțiune mai mult sau chiar esclusiv cu instrucțiunea și numai foarte puțin sau de loc cu educațiunea, pentru că cu mult mai ușor e de a instrui decât de a crește. De aci vedem noi monstrele de reuță, corupțiunile, decadentele ce se nasc și se propagă în societățile noastre, de acolo e cauza că numai foarte puțin, cu mare anevoie, abea ca racul, o dăm noi Români înaintea, de unde din contră s'ar conveni ca să stăm în fruntea tuturor popoarelor, conform rasei noastre superioare cu care ne lăudăm neîncetat. De aici să vede însemnătatea rolului social al părinților,

cari trebuie să fie mai mult educători. Inșă lucrul nu se întâmplă astfel, mai ales la popoarele moderne și mai ales la *poporul Român.*

Economie.

Arad, 14 Mai 1906.

Starea câmpului și cursul vremii. *Asigurați pământurile!* Iarna a trecut mai mult căldică, de fiorile cărcelilor vulcanici, bagseamă, din lăuntru pământului, cari prin curente lor electro-magnetice au finit sămănăturile vesele, dându-le umezeală de și nu prea multă, dar de ajuns; așa că spre bucuria tuturor, mai cu deosebire însă a plugarilor eșiră în primăvară, *că-ți era mai mare dragul să le privești.*

Erupțiunile Vezuului și ale altor vulcani, de cari se înfricoșează oamenii de știință, ce aveau interese economice în legătură cu agricultura, presupunând o mare secetă ca urmare a acelor foamete și sărăcie, — nu numai că au scăpat marea și înfloritorul oraș comercial de pe țărmul apusean al Americii, din care cutremurul de pământ a dărâmat două din trei părți omorând mulțime de oameni, de totală sumă; au scăpat insula Formosa din marea dela răsărit, unde tot cutremurul de pământ a prăpădit multe bogății și vieți; au mântuit multe locuri de pe pământ, unde începuseră să se afunde dealuri și suprafețe roditoare s'au prefăcut în lac; — ci acele erupții vulcanice trecând, curente atmosferice și-au luat iarăș cursul lor regulat, și coaja pământului cu puteri renoite adăpată de ploii călduțe din norii purtați pretutindeni pe aripile vânturilor potrivite împărțiți cu bunătate și dărnicie dumnezeiască, — *dă sămănăturilor creșterea și puterile roditoare, că ride inima omului la privirea lor.*

Suntem însă abia la începutul decadei a doua a lunii lui Mai calindarul nou, abia în ultima decadă a lui Aprilie Iulian, și credința veche: dela Paști până la Rusalii, Joile cam încep a fi mai primejdioase.

Nu înzădar au satorit bătrânii noștri sărbarea lor și a todoruselor etc. ca apărătoare în contra viforelor și a grindinei, căci grindina mai cu seamă pe această vreme nimicia toată speranța agriculturii, lăsând agrii bătuti ca drumul de țară, iar inima bietului muncitor scaldată în lacrimi, de bucuria pierdută, de desperarea viitorului și de frica sărăciei, ce-l amenință.

«Părintele luminilor» însă, căruia străbunii noștri sfințiseră Joile, ca bun Povățuitor al tuturor, a luminat mintea oamenilor, îndemnându-i, să se înfrățească, asociindu-se la suferință, «*toți pentru unul și unul pentru toți*»; căci rândul firii, omul cu mintea îl poate numai folosi, nu și schimba; și sărbările numai însoțite de fapte înțelepte și bune aduc bine-cuvântarea Tatălui ceresc!

Deci ar fi nu numai mare păcat a pândi sosirea Joilor sfințite de vechia credință, spre a le petrece intru nelucrare; ci ar fi și nespuse pagubă, dacă agricultorii sau plugarii noștri nu s'ar însoți și dânsii cu agricultorii altor popoare culte, aducând o mică jertfă pe altarul acestei înfrățiri ca premii de asigurare pentru scăparea frumoasele lor sămănături de primejdia grindinei.

Agenturile principale ale băncii de asigurare «Transilvania» au legături cu cele mai onorabile societăți de asigurare contra grindinei, și sunt ca și centrala lor din Sibiu în această privință totdeauna la dispoziția onoratului public agricultor român, care cu cea mai deplină încredere se poate adresa către agenții lor locali în toate comunele frunțate.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 14 Mai.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906 (100-clgr.)	16.62—16.64
Secară pe Aprilie	13.60—13.62
Orz pe Aprilie	15.82—15.84
Cucuruz pe Mai	13.32—13.34
Grâu de toamnă pe 1096	13.76—16.78

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906	16.62—16.64
Secară pe Aprilie	13.56—13.58
Ovăs pe Aprilie	15.42—15.50
Cucuruz pe Mai	13.36—13.38
Grâu de toamnă pe 1906	16.76—16.78

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 78—100 klgr.	Cor. 15.10—15.20
« 79—100 «	« « «
Secară: 100 «	12.20—12.30
Orz: 100 «	13.50—13.60
Ovăs mercantil 100 klgr.	14.10—14.20
« cernut 100 klgr.	13.30—13.30
Cucuruz nou 100 «	13.00—13.10
« vechiu 100 klgr.	« « «

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	Cor. 158.—
« « « mic	« 160.—
brut « mare	« 156.—
« « mic	« 158.—

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klgr. — — — fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 125—127 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 klgr. 120—126 fil.; mijlocii părechea 240—260 klgr. greutate 121—122 fil. Ușori până la 240 klgr. 116—118 fil.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

ANUNȚ.

Un tinăr român «candidat de notar», caută aplicație din 1 August a. c. în o cancelarie notarială unde și-ar putea asigura viitorul. Afară de limba maternă și cea de stat mai poșede și limba germană.

Informațiunile de lipsă să pot primi dela subscrișul suplicante.

Georgiu Braniște,

Marosvásárhely

aud. de curs adm.

Dr. Gecse, Dániel ut. 11 sz.

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei»:

Chestiunea de naționalitate.

De Br. Eötvös József,

tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto.

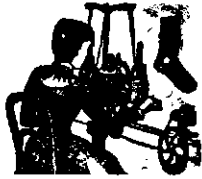
Prima societate de credit funciar român din București.

ANUNȚ.

Se aduce la cunoștința domnilor detentori de scrisuri funciare rurale 4% și 5%, că plata cuponului de 1 Iulie 1906 și a scrisurilor funciare eșite la sorți la tragerea dela 15/28 Aprilie a. c. se va face cu începere de Marți 2/15 Mai 1906.

Direcțiunea.

5 Cor. și . mai
..mult..
pe . zi!

Societatea de cioraperie de casă.

Se caută persoane de ambele sexe, la mașina noastră. Lucru simplu și iute, — pentru întreg anul acasă. Nu se cere nici o cunoștință de mai înainte. Depărtarea nu are a face. Lucrul îl cumpărăm noi.

Societatea de mașini pentru cioraperie pentru lucrat acasă.

THOS. H. WHITTICK & Co.,

Budapest, IV. Havas-utca 3-365.

PRAG, Petersplatz 7.—865.

Serviciul prompt și conștientios!

Unde se adună Românii? La hotel „Palatin“

care e aranjat din nou în modul cel mai modern, cu odăi curate, foarte elegante și foarte eftine.

Unde e locul de întâlnire al inteligenței române în deosebi?

În restaurantul hotelului „Palatin“ al lui Ignatie Pașca.

Unde poți căpăta bere veritabilă de — Schwechat?

În restaurantul „Palatin“ al lui Ignatie Pașca.

Unde poți afla, în Arad, cele mai bune vinuri și beuturi?

În restaurantul „La Palatin“

Unde poți căpăta, în Arad, cele mai bine găsite mâncări?

Tot la „Palatin“, la restaurantul lui Ignatie Pașca!

Și tot acolo, în fie-care Sâmbătă, se capătă cîrnați proaspeți și carne de porc. Abonamente se fac cu prețuri din cele mai convenabile.

Serviciul prompt și conștientios!

Anunț!

Am onoare a aduce la cunoștință că am deschis în
Arad. — strada lemnului (Fa-utca) — No. 1.
o fabrică de mașini agronomice

sub firma înregistrată la tribunalul comercial

VULCU J. MAXIM

Dispunind de mijloace îndestulătoare și sprijinit pe experiențele mele extinse făcute în

o o Austroungaria, Germania și America o o
mă aflu în plăcuta poziție a producere și servi pe onoratul public
o o o cu tot felul de mașini agronomice o o o
din material de prima clasă și pe lângă prețurile cele mai avantajoase. o o o

În special fabric, diverse mașini de sămănat, secerat, stărmătoare de cucuruz, mașini de săpat, de tăiat nutreț la vite, ciururi, pluguri (Șelțană), prese de vin, pompe precum și alte articole de pivnițarie și instalațiuni de mori, joagăre și țiglarii mici și mari, după cele mai moderne și mai practice sisteme recunoscute în branșele mașinării sus numite.

Procur, mijlocind prețurile cele mai avantajoase, mașini de abor și treerătoare, motoare de benzin, petrolu, spirit sau gaz, garantând totdeauna, atât de construcțiunea mașinilor cât și de materialul cel mai bun.

Efectuez totdeauna lucruri de lăcătușerie și tot felul de reparaturi de mașini,

cu prețuri foarte moderate, pe lângă serviciu cinsit și prompt.

TISLER VAZUL pavagiu

Arad, strada Radnai 24

primește orice muncă de pavare

apoi

fac plăci de beton, canaluri de beton, fundamente pentru uscarea pereților umezi, primesc orice construcții de pământ în condițiile cele mai avantajoase și în prețurile cele mai ieftine.

Picăturile balsamice „MARIA-RADNA“

pentru răni și stomac, ajută iute și sigur în multe boale, ca d. ex. dureri, colici de stomac, boli vechi de stomac și lipsei de apetit, contra reumei, junghiurilor, colice și durere de cap, estern la răni timpurii, la sgărieturii, la scrinteli și ruperii de oase, contra reumei și durerii de oase.

Un flacon: prețul 30 fil., 10 flacoane Cor. 3.— francat.

Pastilele — SENECA

Medicină sigură contra tusei, troanei, răcelii, influenței. Cutia 1. Cor., 10 cutii franco 8. Cor.

Se poate căpăta la **Kossuth Pál, Szűz Mária.** gyógyszerháza, Arad, Boros-Béni-tér 15 sz.

O scrisoare de mulțumită.

Stimate domnule apotecar! Pentru admirabila DV teo întăritoare de stomac nu Vă pot mulțumi din destul și regret că nu o pot recomanda în deajuns pentru a fi cunoscută binefacerea ei. Doi colegi ai mei Vă vor comanda zilele astea câte-va pachete din teea „CENTAURIA“. Eu Vă mulțumesc și Vă rog a-mi mai trimite încă un pachet mare pentru eeste 2 cor. Cu stimă: Ion Luca, inv.

Centauria! Cel mai minunat întăritor de stomac!
Depărtează frigurile stomacale, colicele, lipsa de scaun, diaree, răceli și multe alte boale diferite.

